

Sygn. akt III AUa 984/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak (spr.)
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2016 r. w Szczecinie

sprawy H. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 października 2015 r. sygn. akt VI U 622/15

1. oddala apelację,
2. odstępuje od obciążenia ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt III AUa 984/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 czerwca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po rozpoznaniu wniosku H. K. z 28 maja 2015r., odmówił przyznania ubezpieczonej prawa do świadczenia przedemerytalnego, wskazując że zakończenie aktywności zawodowej ubezpieczonej nie było spowodowane ogłoszeniem upadłości działalności gospodarczej prowadzonej przez H. K..

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona, która domagała się przyznania jej prawa do świadczenia przedemerytalnego. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, że zmuszona była zlikwidować działalność gospodarczą z powodu nieopłacalności, nie dysponowała środkami finansowymi wystarczającymi na pokrycie kosztów związanych ze złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości. W ocenie ubezpieczonej uzależnienie prawa

do świadczenia przedemerytalnego dla osób prowadzących działalność gospodarczą od formalnego ogłoszenia ich upadłości jest niezgodne z przepisami ustawy o świadczeniach emerytalnych. Ubezpieczona powołała się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 marca 2006 r., sygn. akt III AUa 15/06.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację.

Wyrokiem z 21 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie. Sąd wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny i rozważania prawne.

H. K. urodziła się w dniu (...) Udowodniła okres składkowy i nieskładkowy wynoszący ogółem 33 lata 6 miesięcy i 23 dni. Przed złożeniem wniosku ubezpieczona prowadziła od 1 grudnia 1990 do 31 października 2014r. działalność gospodarczą (Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi pielęgnacyjne), z tego też tytułu opłacała składki na ubezpieczenia społeczne. Ubezpieczona zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej z uwagi na jej nieopłacalność. Nie ogłoszono upadłości prowadzonego przez ubezpieczoną przedsiębiorstwa. Ubezpieczona nie występowała z wnioskiem o ogłoszenie upadłości.

Sąd I instancji ustalił, że H. K. jest od dnia 3 listopada 2014 r. zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w S. jako osoba bezrobotna, z prawem do zasiłku począwszy od dnia 18 listopada 2014 r. W okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji pracy. PUP wydał jej w dniu 22 maja 2015 r. dokument poświadczający fakt pobierania przez nią zasiłku dla bezrobotnych w okresie od 18 listopada do 30 kwietnia 2015 r. Dokument został złożony w organie rentowym w dniu 28 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonej za bezzasadne. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły przepisy art. 2 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 r., Nr 120, poz. 1252). Sąd I instancji wskazał, że art. 2 wymienia w sześciu punktach w sposób wyczerpujący kategorie osób, którym przysługuje prawo do świadczenia przedemerytalnego. Część przesłanek powstania tego uprawnienia powtarza się: dotyczące wieku osoby uprawnionej ("przedemerytalnego") i stażu pracy, okresu zatrudnienia w danym zakładzie pracy albo pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy oraz okresu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Jednak warunkiem najbardziej charakterystycznym dla uzyskania świadczenia przedemerytalnego jest wystąpienie określonej w ustawie przyczyny zakończenia stosunku pracy.

Natomiast regulacje art. 3 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy oraz art. 2 ust. 29 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy dowodzą, że prawo do świadczenia przedemerytalnego przyznaje się w sytuacjach, gdy ustanie stosunku pracy nastąpiło w całkowitym oderwaniu od woli pracownika i – co więcej – w zasadzie tylko w wypadku, gdy po stronie pracodawcy występuje obiektywna przyczyna braku możliwości kontynuowania zatrudnienia lub wypłaty wynagrodzenia za pracę. Inaczej została określona przesłanka uzyskania prawa do świadczeń przedemerytalnych w wypadku osób „prowadzących pozarolniczą działalność”. W stosunku do osób prowadzących pozarolniczą działalność, zgodnie z art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, warunkiem ubiegania się o świadczenie przedemerytalne jest ogłoszenie upadłości. Z kolei upadłość ma zastosowanie do osób będących przedsiębiorcami, czyli - osób fizycznych, prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, które we własnym imieniu prowadzą działalność gospodarczą lub zawodową (art. 5 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze). Dalej Sąd I instancji podniósł, że sformułowanie zawarte w art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o świadczeniach emerytalnych ogranicza się pod względem podmiotowym oczywiście tylko do osób fizycznych, które w związku z wykonywaną przez siebie osobiście działalnością gospodarczą ogłaszają upadłość. Osoby prowadzące osobiście działalność gospodarczą same decydują o swojej pracy. Ich decyzja o prowadzeniu działalności lub jej zaniechaniu jest jednocześnie decyzją o podjęciu lub zaprzestaniu pracy. W wypadku tych osób warunkiem ubiegania się o świadczenie przedemerytalne jest ogłoszenie upadłości.

Zdaniem Sądu Okręgowego ubezpieczona domagała się przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, w którym uregulowano przesłanki

dotyczące przyznawania świadczenia osobom prowadzącym działalność gospodarczą. Niespornym bowiem było, że przed złożeniem wniosku w niniejszej sprawie ubezpieczona prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą. Poza sporem pozostawał również fakt zarejestrowania się przez ubezpieczoną w charakterze bezrobotnego, pobierania przez wymagany okres 6 miesięcy zasiłku dla bezrobotnych, nie odmawiania propozycjom zatrudnienia w okresie zasiłkowym oraz złożenia wniosku o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez Powiatowy Urząd Pracy dokumentu poświadczającego co najmniej 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Nadto ubezpieczona udowodniła wymagany okres ubezpieczenia oraz przed zgłoszeniem wniosku o świadczenie przedemerytalne prowadziła działalność gospodarczą nieprzerwanie przez okres nie krótszy niż 24 miesiące i za ten okres opłacała składki. Bezsporny był także fakt, że w dniu (...)r. H. K. ukończyła 56 lat.

W swoich rozważaniach Sąd I instancji odniósł się także do stanowiska ubezpieczonej, że wystarczające jest wykazanie, że zakończyła ona prowadzenie działalności gospodarczej z przyczyn jej nierentowności, wskazując że w świetle przepisu art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych w wypadku osoby prowadzącej działalność gospodarczą konieczne jest ogłoszenie upadłości, nie wystarczy zaprzestanie działalności z powodu jej nierentowności. Proponowane przez ubezpieczoną kryterium nierentowności prowadzonej przez nią działalności gospodarczej nie jest dostatecznie wymierne. Sąd I instancji wyjaśnił, że określenie rentowności przedsiębiorstwa z ekonomicznego punktu widzenia jest zadaniem rachunkowym, przebiegającym według ściśle określonych wzorów, które różnią się w zależności od stosowanej metody analizy rentowności. W ocenie Sądu orzekającego ubezpieczona posługuje się potocznym rozumieniem rentowności. Sąd Okręgowy przyjął, że jest oczywiste, że ustawa nie mogłaby uzależniać uprawnień do świadczeń przedemerytalnych od potocznego niewymiernego kryterium. Uzależnienie prawa do świadczenia przedemerytalnego od rentowności wymagałoby odwołania się w ustawie do ściśle oznaczonego pojęcia ekonomicznego, precyzyjnego określenia o jaką rentowność chodzi, wskazania sposobu jej ustalania na potrzeby różnych typów działalności gospodarczej oraz wskazania progu deficytowości, decydującego o powstaniu upadłości. Wobec faktu, że rentowność przedsiębiorstwa może się zmieniać w czasie, trzeba by też określić wymagany minimalny okres jej trwania a także ustalić, w jakim zakresie należy brać pod uwagę perspektywę poprawy rentowności (np. związaną z sezonowym charakterem działalności). W istocie, należałoby zdecydować, w jakich okolicznościach nierentowność danego przedsiębiorstwa staje się definitywna. Realizacja propozycji ubezpieczonej wymagałaby zatem wprowadzenia szerszej regulacji prawnej i powołania wyspecjalizowanego organu zajmującego się oceną rentowności przedsiębiorstw, których właściciele ubiegają się o świadczenie przedemerytalne. Dalej Sąd I instancji wskazał, że ustawodawca przyjął rozwiązanie znacznie prostsze, opierające się na istniejących już instytucjach prawnych i procedurach; wprowadził wymagania ogłoszenia upadłości, zakładając, że w tym wypadku przyczyna zaprzestania działalności gospodarczej i – tym samym – pozostawania bez pracy osoby ubiegającej się o świadczenie przedemerytalne będzie obiektywna, taka sama w wypadku wszystkich prowadzących działalność gospodarczą, a jej wystąpienie (niewypłacalność – utrwalony stan braku możliwości spłacenia istniejących już długów) zostanie sprawdzony przez sąd rozpatrujący wniosek o ogłoszenie upadłości. Ogłoszenie upadłości jest kryterium obiektywnym, pozwalającym w sposób jednoznaczny ustalić, kiedy osoba prowadząca pozarolniczą działalność "pozostaje bez pracy nie z własnej woli". Na poparcie swojego stanowiska Sąd Okręgowy powołał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 listopada 2006 r. SK 66/06, w którym Trybunał badał zgodność z konstytucją przepisu art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że nie można podzielić zarzutu ubezpieczonej, że wystarczającą przesłanką dla przyznania jej świadczenia przedemerytalnego była okoliczność zaprzestania przez nią prowadzenia działalności gospodarczej z powodu nieopłacalności. Skoro zatem niespornym w sprawie było, że nie ogłoszono upadłości prowadzonego przez ubezpieczoną przedsiębiorstwa, jak również niespornym było, że ubezpieczona nie występowała z wnioskiem o ogłoszenie upadłości (przyznała to sama ubezpieczona) to Sąd orzekający uznał, że decyzja organu rentowego odmawiająca ubezpieczonej prawa do świadczenia emerytalnego była prawidłowa.

Sąd I instancji zważył także, że powołany przez ubezpieczoną wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach III AUa 15/06 nie znajduje zastosowania w niniejszym postępowaniu, gdyż zapadł w odmiennym stanie faktycznym. W tamtej

sprawie osoba ubiegająca się o świadczenie przedemerytalne wystąpiła z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, który jednak został oddalony, gdyż majątek dłużnika nie wystarczał na zaspokojenie kosztów postępowania, a taka sytuacja nie miała miejsca w rozstrzyganej sprawie. Jednocześnie Sąd Okręgowy powołał wyrok z 25 października 2012 r., w którym Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie III AUa 329/12 potwierdził słuszność stanowiska organu rentowego prezentowanego w niniejszej sprawie.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Apelacyjny podniósł, że ogłoszenie upadłości prowadzonej działalności stanowi jedną z niezbędnych przesłanek do nabycia świadczenia przedemerytalnego. Za niewystarczające do spełnienia tego warunku, uznać należy samo zaprzestanie prowadzenia działalności i wyrejestrowanie jej z ewidencji działalności gospodarczej. Ustawodawca przewidział bowiem inny warunek wiążący się z niewypłacalnością dłużnika. Ocena, czy taki stan rzeczywiście zachodzi może nastąpić dopiero po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości.

Sąd Okręgowy wskazał także, że art. 2 ust. 1 pkt 3 jest zgodny z art. 67 ust. 2, art. 32 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, o czym orzeczono w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20.11.2006 r., sygn. SK 66/06. W wyroku tym wskazano, że swoboda ustawodawcy w kształtowaniu form i zakresu zabezpieczenia społecznego jest duża. W jej ramach ustawodawca może kształtować warunki wypłacania świadczeń przedemerytalnych, zwłaszcza określać znaczenie wymaganej w art. 67 ust. 2 Konstytucji przesłanki „pozostawania bez pracy nie z własnej woli”. W przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą ustawodawca wprowadził wymaganie ogłoszenia upadłości, zakładając, że w tym wypadku przyczyna zaprzestania działalności gospodarczej i – tym samym – pozostawania bez pracy osoby ubiegającej się o świadczenie przedemerytalne będzie obiektywna, taka sama w wypadku wszystkich prowadzących działalność gospodarczą, a jej wystąpienie zostanie sprawdzone przez sąd rozpatrujący wniosek o ogłoszenie upadłości. Trybunał Konstytucyjny ocenił, że takie ukształtowanie przesłanki jest uzasadnione, racjonalne i na pewno mieści się w zakresie swobody legislacyjnej przyznanej ustawodawcy w art. 67 ust. 2 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny nie podzielił wówczas przekonania skarżącej o istnieniu niekonstytucyjnego zróżnicowania sytuacji osób będących pracownikami i osób prowadzących działalność pozarolniczą. W ocenie Trybunału, istniejące różnice sytuacji prawnej oraz faktycznej pracowników i indywidualnych przedsiębiorców dostatecznie uzasadniają pewne odrębności w ukształtowaniu przesłanek, od których ustawa uzależnia powstanie prawa do świadczeń przedemerytalnych.

Reasumując, Sąd Okręgowy wskazał, że o spełnieniu przesłanki wymienionej w art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych decyduje ogłoszenie upadłości przedsiębiorcy ubiegającego się o takie świadczenie, co zachodzi zarówno w sytuacji ogłoszenia upadłości dłużnika przez Sąd, jak też w sytuacji oddalenia takiego wniosku z powodu braku po stronie dłużnika środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. Ocenie winno bowiem podlegać jedynie zaistnienie „stanu niewypłacalności”, zdefiniowanego w ustawie Prawo upadłościowe i naprawcze, albowiem dopiero uprzednie stwierdzenie zaistnienia takiego stanu (trwałe zaprzestanie spłacania istniejących już długów lub stan nadwyżki pasywów nad aktywami) przez Sąd daje możliwość wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie ogłoszenia upadłości.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie nie zgodziła się ubezpieczona, która w apelacji zarzucała rozstrzygnięciu obrazę art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczenia przedemerytalnych przez jego niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że ubezpieczona nie wykazała, że ustanie okresu aktywności zawodowej (prowadzenia działalności gospodarczej) było spowodowane ogłoszeniem upadłości, a nadto zaniechaniem dokonania wykładni pojęcia „ogłoszenie upadłości”. Apelująca zarzuciła także obrazę art. 233 § 1 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zeznań ubezpieczonej złożonych w sprawie, względnie niedostateczną analizę przedstawionej przez nią argumentacji, dokonaną z naruszeniem logiki i zasad doświadczenia życiowego, a wyrażającą się przekonaniem, że ubezpieczona stała na stanowisku, iż wystarczające dla uzyskania przez nią dochodzonego uprawnienia jest wykazanie, że zakończyła prowadzenie działalności gospodarczej z przyczyn jej nierentowności, gdy tymczasem swobodna ocena zeznań ubezpieczonej złożonych przed sądem powinna doprowadzić do wniosku, że jej argumentacja jest szersza i oparta na ugruntowanym orzecznictwie i doktrynie, dotyczących komentowanego przepisu, w tym zwłaszcza systemowej i celowościowej wykładni pojęcia „ogłoszenie upadłości”.

Tak argumentując, H. K. wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie odwołania i przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Ewentualnie ubezpieczona domagała się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowni I instancji.

W uzasadnieniu apelacji wskazała, że Sąd Okręgowy zaniechał dokonania wykładni pojęcia ogłoszenia upadłości. Sąd odniósł się do wyroku powołanego przez ubezpieczoną jedynie krytykując jej stanowisko i nie uwzględnił motywów rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w Katowicach. W ocenie ubezpieczonej w sytuacji, gdy przychód firmy jest znacznie niższy od kosztów jego uzyskania i gdy dłużnik spełnia zarówno podmiotowe jak i przedmiotowe przesłanki do ogłoszenia upadłości, a jedyną przeszkodą do jej ogłoszenia jest niemożność wpłacenia nawet zaliczki na poczet kosztów postępowania, należało przyjąć, że istniały obiektywne przyczyny zaprzestania prowadzenia działalności, a więc cel, jakiemu miała służyć ustawa o świadczeniach emerytalnych został osiągnięty. Zdaniem ubezpieczonej celem świadczenia przedemerytalnego, jest pomoc osobom, które w określonych okolicznościach utraciły zatrudnienie lub inne źródło utrzymania i ze względu na wiek oraz odpowiednio długi staż ubezpieczeniowy z jednej strony nie mają szans na kontynuowanie aktywności zawodowej na rynku pracy, a z drugiej strony w niedługim czasie będą mogły ubiegać się o emeryturę.

W ocenie ubezpieczonej tożsame stanowisko zaprezentował Sąd Apelacyjny w wyroku z 4 grudnia 2012 r., sygn. akt III AUa 566/12. Nadto niezasadnie Sąd Okręgowy powołał się na wyrok TK z 20 listopada 2006 r., sygn. akt SK 66/06.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy domagał się jej oddalenia oraz zasądzenia na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania przed sądem II instancji, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej jest nieuzasadniona.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego, prawidłowo też ustalił stan faktyczny sprawy, który między stronami jest bezsporny. W pisemnych motywach zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, jaki stan faktyczny stał się podstawą jego rozstrzygnięcia oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Sąd Apelacyjny ustalenia sądu pierwszej instancji przyjął za własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania obecnie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX nr 558303).

Spór między stronami dotyczył interpretacji spełnienia przesłanki określonej w art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, który stanowi, że prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia ogłoszenia upadłości prowadziła nieprzerwanie i przez okres nie krótszy niż 24 miesiące pozarolniczą działalność, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016, poz. 963), zwanej dalej „ustawą systemową”, i za ten okres opłacała składki na ubezpieczenia społeczne oraz do dnia ogłoszenia upadłości ukończyła co najmniej 56 lat – kobieta i 61 lat – mężczyzna i posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Sąd Okręgowy przedstawił podstawy prawne rozstrzygnięcia oraz rozważył ich zastosowanie do stanu faktycznego niniejszej sprawy, argumentując dlaczego skłoniły go one do oddalenia odwołania od zaskarżonej decyzji. W ocenie Sądu Apelacyjnego rozważania te są prawidłowe i nie naruszają przepisów prawa materialnego. Sąd odwoławczy nie znalazł przy tym podstaw do uznania słuszności zarzutów apelacji, które stanowią polemikę z prawidłowymi i wnikliwie uargumentowanymi motywami zapadłego orzeczenia.

Apelująca domaga się uznania, że bez sądowego postanowienia o ogłoszeniu upadłości prowadzonej przez nią działalności gospodarczej możliwie jest uznanie, że spełniła sporny warunek. Apelująca powołując się na orzeczenia

sądów powszechnych argumentowała, że brak postanowienia o upadłości wydanego przez sąd nie powinien uniemożliwiać jej przyznania świadczenia przedemerytalnego. Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, ubezpieczona takim postanowieniem nie legitymuje się. Zakończyła prowadzoną przez siebie działalność z uwagi na duże koszty jej prowadzenia, brak dochodu i posiadania środków finansowych. W tym na opłatę do ZUS. Sąd Okręgowy szczegółowo ustosunkował się do stanowiska ubezpieczonej, w szczególności odnosząc się do powołanego przez nią wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 15 marca 2006 r. w sprawie III AUa 15/16, a swoją argumentację poparł powołując także wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 2006 r., SK 66/05), który jednoznacznie uznał, że stawiony wymóg jest zgodny z art. 2, 32 i 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i nie stanowi naruszenia zasady demokratycznego państwa prawa czy zasady równości, a także prawa ustawodawcy do kształtowania warunków wypłacania świadczeń przedemerytalnych.

W odpowiedzi na zarzuty apelacji wskazać należy, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 stycznia 2014 r., I UK 370/13 (LEX nr 1646126), podtrzymując dotychczasową linię orzecznictwa wyjaśnił, że w przypadku świadczenia przedemerytalnego dla przedsiębiorcy (pracodawcy) prowadzącego działalność gospodarczą znaczenie ma upadłość w rozumieniu przepisów powszechnych o upadłości, a nie likwidacja działalności z własnej woli (art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych). Natomiast Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 27 sierpnia 2013 r., III AUa 189/13 (LEX nr 1362647) podkreślił, że dopiero w sytuacji niewypłacalności można uznać, iż osoba prowadząca działalność gospodarczą utraciła źródło utrzymania. Samo pojęcie nierentowności działalności gospodarczej jest pojęciem nieprecyzyjnym, uzależnionym również od czynników nieobiektywnych. Z kolei, Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 25 października 2012 r., III AUa 329/12 (OSA 2013/4/88-93) uznał, że ogłoszenie upadłości prowadzonej działalności stanowi jedną z niezbędnych przesłanek do nabycia świadczenia przedemerytalnego. Za niewystarczające do spełnienia tego warunku uznać należy samo zaprzestanie prowadzenia działalności i wyrejestrowanie jej z ewidencji działalności gospodarczej. Ustawodawca przewidział bowiem inny warunek wiążący się z niewypłacalnością dłużnika (por. art. 10 i art. 11 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze - tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 1112). Ocena, czy taki stan rzeczywiście zachodzi, może nastąpić dopiero po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości. Podzielając powyższe stanowiska w całości Sąd Apelacyjny podkreśla, że od lat nie budzi żadnych wątpliwości, że osoby ubiegające się o świadczenie przedemerytalne, które prowadziły działalność gospodarczą muszą legitymować się postanowieniem sądowym w przedmiocie ogłoszenia upadłości tej działalności. Skoro apelująca nie spełnia tego warunku to jej wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego nie może zostać uwzględniony.

Okoliczność, że ubezpieczona czuje się dyskryminowana takim uregulowaniem, pomijając zajęcie stanowiska właśnie w tym zakresie przez Trybunał Konstytucyjny w powołanym już wyroku z dnia 20 listopada 2006 r., nie może doprowadzić do uwzględnienia wniosków apelacji. Jednocześnie na uwadze mieć należy, że przepisy związane z przyznaniem świadczeń z ubezpieczenia społecznego należy interpretować ściśle i nie jest dopuszczalna ich rozszerzająca interpretacja. Wbrew twierdzeniom ubezpieczonej również rację miał Sąd Okręgowy wskazując, że powoływany przez nią wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach nie znajduje zastosowania w stanie faktycznym niniejszej sprawy. W sprawie tej bowiem został oddalony wniosek o ogłoszenie upadłości ze względu na brak środków na pokrycie kosztów postępowania. Przenosząc to na realia niniejszej sprawy, dopiero w sytuacji gdyby ubezpieczona złożyła do sądu wniosek o ogłoszenie upadłości i postępowanie to zostałyby umorzone ze względu na brak środków wystarczających na pokrycie kosztów takiego postępowania, wówczas spełniona zostałaby przesłanka, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. W wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach naruszenie zasady równego traktowania, o którym mowa w art. 32 Konstytucji RP dotyczyło sytuacji, w której osoba nie mająca środków na postępowanie upadłościowe została potraktowana mniej korzystnie niż osoby, które były w stanie pokryć koszty takiego postępowania. Naruszenie konstytucyjnej zasady równego traktowania nie ma natomiast miejsca, w sytuacji gdy wniosek o zgłoszenie upadłości w ogóle nie został zgłoszony.

Racji nie ma także apelująca wskazując, że stanowisko tożsame do prezentowanego przez nią w toku procesu wyraził Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie III AUa 566/12. W sprawie tej oddalono bowiem odwołanie ubezpieczonego od decyzji wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, natomiast uwzględniona została apelacja organu rentowego.

Sąd Apelacyjny uznał, że przyznanie ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego było niezasadne, bowiem ubezpieczony zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, lecz przyczyną tego zaprzestania nie była upadłość, a ubezpieczony nie składał również do sądu wniosku o ogłoszenie upadłości.

Zatem, skoro ubezpieczona nie spełniła jednego z koniecznych ustawowych warunków przyznania wnioskowanego świadczenia to zarówno zaskarżona decyzja z dnia 12 czerwca 2015 r., jak i zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 21 października 2015 r., są prawidłowe, uwzględniające obowiązujące przepisy prawa. Argumenty ubezpieczonej zaprezentowane w uzasadnieniu apelacji stanowią jedynie polemikę z rozstrzygnięciem Sądu I instancji i sprowadzają się do odmiennej interpretacji obowiązujących przepisów prawa. Ubezpieczona na potwierdzenie swojej argumentacji przedstawia jedynie fragmenty uzasadnień sądów powszechnych, które jej zdaniem potwierdzają prezentowane przez nią stanowisko. Jednakże analiza przytoczonych orzeczeń prowadzi do przeciwnego wniosku i potwierdza stanowisko zaprezentowane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny nie widział również potrzeby przesłuchania H. K. w charakterze strony, bowiem zebrany w sprawie materiał dowodowy, na którym oparł się Sąd I instancji, był wystarczający do stanowczego rozstrzygnięcia sprawy. Zdaniem Sądu Odwoławczego nie zachodziła również konieczność przesłuchania ubezpieczonej na okoliczność złożenia przez nią do akt organu rentowego oświadczenia z dnia 28 maja 2015 r. W oświadczeniu tym H. K. podała, że była już wcześniej w sądzie, chciała złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości, jednak okazało się, że koszty postępowania upadłościowego przekraczają jej możliwości finansowe. Ponadto ubezpieczona wskazała, że zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 marca 2006 r. (III AUa 15/06) może ona ubiegać się o prawo do świadczenia przedemerytalnego. Sąd Apelacyjny wyjaśnia, że powołane orzeczenie nie mogło znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie z uwagi na odmienny stan faktyczny.

Tak argumentując, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację H. K. jako nieuzasadnioną.

Mając na uwadze trudną sytuację materialną ubezpieczonej, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążenia H. K. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym, albowiem odmówiono jej prawa do świadczenia przedemerytalnego a wcześniej utrzymywała się z zasiłku będąc osobą zarejestrowaną jako bezrobotna.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Beata Górska